

GAZETA LWOWSKA.

We Srode

N° 43.

15. Kwietnia 1829

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Ameryka.

Gazety Nowo-Yorkskie zawierają wiadomości z Kartagenu i Kolambii doobudzające do d. 10. Stycznia. Podług tych wyjechał Boliwar w d. 28. Grudnia do Popayan, i połączył się ma z wojskiem działającym przeciwko bustownikom. Santandar znajdował się pod ten czas w Boca Rica. Chociaż kraj doznaje spokojności, wszelako przy nieograniczonej władzy Jenerała Montilla, która mu nadał Boliwar, jedno słowo jest dostatecznem, aby obywatel wskazany był na wygnanie. (G.W.)

Hiszpanija.

Z Madrytu donoszą pod d. 17. Marca:

Rodzina królewska bawi dotąd w Prado i używa dobrego zdrowia.

Król Jmć postanowieniem swoim z d. 9. mianował Jenerała Rodil Jeneralnym Inspektorem korpusu karabinierów nadbrzeżnych i pogranicznych, utworzonego dla zapobieżenia tajemnemu handlowi.

Król postanowienie z d. 25. Grudnia, które dopiero zostało ogłoszone, obejmuje przepisy o organizacyi kompanii weteranów. (G. W.)

Wielka Brytania i Irlandyja.

W d. 22. Marca, Król Jmć w towarzystwie Xięcia Kumberlandy, znajdował się na nabożeństwie w zamku Windsorskim. Zapewniają, że Monarcha zamysła znowu przy pięknej pogodzie używać przejazdczki w wielkim zwierzyńcu.

Codziennie jeszcze podawane są prośby do obudwóch Izb Parlamentu za i przeciw Katolikom. W d. 25. oświadczył Biskup z Winchester (Dr. Sumner) w Izbie Wyższej, że będzie wspierał bil katolicki.

W d. 24. ukończyła Izba Niższa w ogólnym wydziale rozpoznanie pojedynczych paragrafów bilu emancypacyjnego. Po odrzuceniu poprawek znaorną większością głosów, rozwiązała wydział, mowca Izby zajął miejsce i raport wydziału został wniesiony. Izba uchwaliła wziąć go w d. 24. na nowo pod rozwagę i bil w d. 30. po raz trzeci odczytać.

W d. 26. rozpoznawano w Izbie Niższej jeszcze raz po kolei artykuły bilu przeciwko 40

szylingowym wolaninom i takowe przyjęto. Raport miał być w d. 27. odczytany. Tak więc bi musiał po drugi raz przejść w wydziale; główną poprawkę t. j. aby kwotę kwalifikacyjną do wyborów z 10 f. s. podnieść do 20 f. s. odrzucono większością 96 głosów.

Kuryjer z d. 26. Marca umieścił artykuł następujący: »W jednym artykule o stanie naszych zewnętrznych interessów, w numerze z d. 17. t. m. wyraziliśmy nasze zdanie: »że Posłowie angielski i francuzki udadzą się niebawem do Konstantynopola, oboiażby im nie towarzyszył Minister trzeciego Mocarstwa.« Zdanie to pokazuje się jako zupełnie gruntowne. Posłowie Francyi i Anglii jadą do Konstantynopola, gdyż Cesarz Jmć Rosyjski zezwolił, aby Reprezentanci tych obudwóch Mocarstw, kończyli dalej układy w imieniu trzech Mocarstw względem wypełnienia traktatu Londyńskiego. Wszelako nie można sądzić, iżby ukończenie sprawy greckiej było tak łatwe, jak sobie niektórzy wystawiają. Jest jeszcze wiele do czynienia i niejedne trudności potrzeba pokonać. Spodziewamy się jednakże, że powrót Posłów do Konstantynopola nie ograniczy się na jednem pytaniu Greckiem. Gdy będą na miejscu w ten czas będą mogli każdej sposobności użyć, do nakłonienia Porty, aby rozpoczęła z Rosyją układy ku załatwieniu wszystkich między temi obudwoma Mocarstwami zachodzących sporów.«

Kuryjer oświadcza się być z zupełnie poważnionym zaprzeczyć wieść przez Morning Journal rozgłoszoną, że Xiążę Wellington ma zamiar po przyjęciu bilu emancypacyjnego przelożyć bil emancypacji niewolników we wszystkich osadach bezwarunkowo, i bez wszelkiego wynagrodzenia właścicieli.

Times i Globe zapewniają, że urząd jeneralnego Attornej, otrzymać ma Sir James Scarlett, który takowy już raz sprawował.

Reporteres (Skoropisarze) Dziennika Times kazali w jednym numerze tego pisma z d. 29. Marca umieścić artykuł, w którym usprawiedliwiają się przeciwko bezzasadnym zarzutom, jakoby mowy przeciwko emancypacji umieszczali bardzo krótko, a za emancypacją bardzo obszernie, i odwołują się na poparcie swojego twierdzenia na sławę jaką ta Gazeta przez wierność swoich raportów wzglę-

em ozpraw, bez względu na stronniotwo odawna posiada. Obszerność lub krótkość mowy w gazetach zależy często od okoliczności, którym repertorowie zaradzić nie mogą, od głośności mowy, od większej lub mniejszej spokojności Izby, lub od późnego czasu w którym miana jest mowa. Gdyby te przyczyny nie czyniły przeszkód, wtedy możnaby zawsze mieć pewność, że mowy byłyby umieszczane w miarę ważności rozpraw lub stanowiska i znaczenia mowcy, i we względzie przedmiotu a nie we względzie stronniotwa, do którego należy. Że wszystkie mowy miane podczas 10 lub 12 godzinnych rozpraw, obszernie nie mogą być dane, już ztąd wypływa, iż żadna gazeta takiego formatu jak Times nie mogłaby ich zmieścić, gdyby nawet, wszystko inne było opuszczone. Gdy więc tak jest niepozostaje tylko jedyny środek umieszczenia rozpraw, t. j. udzielać główne mowy każdego stronniotwa zupełnie, inne skracać, wszelako tak, aby o ile być może główne rzeczy mowy zachowane były. *)

Podług wiadomości z Siamu z d. 1. Października, nadeszłych przez Singopore, czynił tam rząd wielkie przygotowania do wojny przeciwko Ava. Cesarz Siamu ma być bardzo niekontent, że Władca Awa tak długo cierpiął Anglików w swoim kraju, poczem Monarcha birmański usprawiedliwiał się i prosił Cesarza Siamu o pomoc do wypędzenia Anglików; prośbę tę przełożył Posel birmański, lecz go Cesarz miał z niechęcią przyjmując; wszelako handel Anglików z Siamem nic przytém nie ucierpiał.

(D.A.)

Francyja.

Król Jmć mianował do tegorocznych obozów piechoty i jazdy dla ćwiczenia się w obrotach następujących Jenerałów. Do obozu piechoty Jenerała - Lejtnanta, Wicehr. Vasserot, i Jenerałów Majorów Warenghaina i Barona Clouet; do obozu jazdy, Jenerała Lejtnanta Wicehr. Mermet, na wodza naczelnego; dalej Jenerałów Lejtnantów Wicehr. Cavaignac i Barona Vincent, i Jenerałów Majorów Clary, Hr. Colbert, Hr. Astorg i Hr. Andlau.

Król. postanowienie umieszczone w Monitorze, zaleca na raport Ministra oświecenia pu-

*) Sciąga się to do mowy P. Sadler, który bardzo nie wyraźnie miał mówić, na co się także inne gazety londyńskie użalają. Że mowa jego wyszła w gazecie po rannej Anti-katolickiej zupełniejsza, jak w innych pochodzi ztąd, że P. Sadler przestał temu Dziennikowi odpis swojej mowy, która od tej jaką miał w Izbie, różniła się w wielu punktach. Z resztą wiadomo, że Dziennik Times z większą starannością jak inne gazety londyńskie wybiera swoich repertorów.

Przyp. (D.A.)

blicznego aż do przełożenia zupełnego w tej mierze prawa, różne tymczasowe ulepszenia w statutach uniwersytetów. Stosownie do tego ma być nauka prawa dawana rozciąglęj, nauka medycyny udoskonalona, W. Mistrzowi uniwersytetu powróne mianowanie Professorów, ulepszenie ich położeń, jakoteż podrzędnych nauczycieli, prowadzenie rachunków kolegijum, podług zwyczajnego prawa oddane rozpoznaniu Izby obrachunkowej. Nauka historii ma być zniesioną; w kolegijach uczycy mają języków żyjących; nauki publiczne mają być więcej zbliżone do wszystkich stosunk w życia, i domy prywatne wychowania otrzymają w tym celu większy zakres. Ograniczenie kommissyj dozorczych szkół protestantskich ma być sprostowane. Nakoniec chcą jeszcze prace rady Król publicznego oświecenia uregulować w sposobie stosowniejszym do naszych instytucyj.

Uniwersytet ogłosił także program do napisania książki do czytania dla szkół początkowych. Minister oświecenia publicznego po zasięgnięciu zdania król. rady oświecenia wyznaczył nagrodę 10,000 fr. Ubiegający się mają przestać swoje rekopisma przed 1. Maja 1830.

Kolegijum wyborcze Marsylskie wybrało na Deputowanego konstytucyjnego Kandydata P. Thomas. Miał większość 47 głosów. Z nim ubiegał się P. Durand.

Na posiedzeniu Izby deputowanych w d 28. Marca zdano sprawę z różnych petycyj, a między innymi P. Viennet z prośby niejakiego P. Feline podanej Izbie, o trzymaniu się polityki w sprawie wschodu.

»Proszący (mówi P. Viennet podług raportu umieszczonego w Monitorze z tego posiedzenia) zapuszcza się w najgłębsze pytania wyższej polityki, i żąda, aby Francyja miała czynny udział w rozstrzygnięciu tej sprawy. Wyraża mocną obawę względem ambicyi wielkiego Mocarstwa, rozwija powody tej swojej obawy bardzo obszernie, rozpoznaje nasz w tej wojnie właściwy interes, oznacza drogę, którą się puścić mamy, sztandar, pod który jego zdaniem, stawić się, przymierze, którego szukać i nieprzyjaciela, którego zupełnie pokonać musimy. Układa nawet plan atakowania i oznacza liczbę, jakoteż własność sił, które do tego użyte być powinny. Kommissyja wasz. przejęta fundamentalną zasadą, że tylko Król ma prawo zawierać pokój i wydawać wojnę, nie chciała, aby jej zdawca sprawy zajmował się obszernym rozbiorem tej petycji; (Wrążenie.) Zabrała mu nawet rozwijać bliżej rzeczy, któreby mogły wykazać przez proszącego oznaczone Mocarstwa. Była tego zdania, że te wielkie pytania będą przy wniesieniu budżetu rozpoznawane,

że te obrady nie będą w ten czas niebezpiecznymi, ponieważ po tych niespodziewanych rozprawach nie nastąpi żadne szczególne głosowanie, podczas gdy petycja pociąga za sobą niezawodnie stanowcze rozstrzygnięcie; że w tym stanie rzeczy, nie mogłoby się obejść bez uszczerbku, gdyby Izba wyraziła pochwałę lub naganą względem naszej zewnętrznej polityki; że każde rozstrzygnięcie w tym względzie byłoby wyrazem sympaty lub wstrętu za lub przeciw temu lub owemu przymierzni, i że na koniec mogłoby szkodzić układom naszej dyplomacji. — Dla tego polecono mi przelożyć wam przystąpienie do dziennego porządku względem tej petycji (Wiele głosów: wybornie!) — P. Alexander Laborde: W istocie prawda, i ja jestem zdania zdawcy sprawy, iżby nieprzyzwolicie było, z powodu jednej prosby a jeszcze do tego tak dziwacznej, jak ta, z której słyszeliście raport, by Izba rozpoznawała pytania wyższej polityki. Lecz nie maż nam być wolno po dwumiesięcznej cierpliwości, w chwili, w której tak ważne zachodzą zdarzenia na Wscho-dzie, w kraju tak mocno nas interesującym, nie odkładając tej rzeczy aż do dyskusji nad budżetem, zapytać Ministrów, czyli nie mogą potwierdzić nadziei, które nam przy początku tego posiedzenia uczynili, że traktat z d. 6. Lipca nie będzie *ultimatem* wspaniałomyślności europejskiej. (Strona prawa przerywa.) Zdarzenia, o których mówię, są dosyć ważne, aby uczynić w tym względzie pytanie parlamentowe. Nie pomnę na to, że Grecy w Rumelii (w skutek najęcia tej prowincyi) byli atakowani, już same zdarzenia na wyspie Kandyi wymagają objaśnienia. Hordy egipskie, o których mówiono, że zostały cofnione na brzegi afrykańskie, okazały się na tej wyspie, i coż tam zastały? Przypomniano im tam wojowników francuzkich, lecz nie znalazły sztandarów Karola X. Rossyjska flota zmuszona była wypędzić ich z tej wyspy, i na korzyść i zaszczyt ludzkości dopełnić obowiązku, który Francyi przynależał. Nie obwiniam o to naszego gorliwego Admirała, który nie przestał dopełnić swojego obowiązku z wielką działalnością i odwagą; lecz nie możnaby nowe nieszcześcia Greków przypisać nad to ścisłemu przestrzeganiu traktatu z d. 6go Lipca, owego traktatu, który — powiem bez ogródki — pociągnie za sobą upadek Grecyi? Wiadziałem Greków zalewających się łzami na wiadomość o tym traktacie, który nadawał im haniebne Gospodarstwo za chwilową wolność, która tylko w teno czas będzie zabezpieczoną, gdy Grecy będą mieli granice, jakich będą wstanie bronić. Sądzę, że cieszyliby, przyjaciół Greków — a mają ich wielu — gdyby Ministrowie mogli zapewnić, że nadzieje, które wzbudzili będą speł-

nione. Jeżeli tego nie mogą uczynić, tedy uszanowanie moje ku prerogatywie królewskiej, nakazuje mojej przychylności ku Grekom milczenie. Na ten czas nie będę żadnego od nich wymagał objaśnienia. — Minister morski, Hyde de Neuville, uczynił uwagę, że traktat londyński z d. 6. Lipca został wykonany, i jeszcze coraz więcej przychodzi do skutku; to jest wszystko, co na teraz może powiedzieć. — Karol Dupin załował, że w terażniejszych okolicznościach tak długo trwać tymczasowie osadzenie Ministerstwa spraw zagranicznych. — Minister sprawiedliwości, który podczas słabości Ministra spraw zewnętrznych Hr. Laferronays, zastępuje tymczasowie to Ministerstwo, oświadczył, że Król tylko ma moc mianowania swoich Ministrów, lecz, że ón wraz ze swoimi kolegami ręczy za święty zakład, który im Król powierzył. (D. A.)

Poczem Izba odesłała do Ministrów spraw duchownych i wewnętrznych prosbę burmistrza, adjunkta burmistrza i rady municypalności z Mont St. Aignan, uzalających się na wdzieranie się Arcybiskupa Roueńskiego w sprawy cywilne. Drugą prosbę P. St. Hilaire w Paryżu przeciwko dawananiu kilku pensyj jednej osobie, zalecono rozpoznać radzie Ministeryjalnej i Kommissji budżetowej. (G. W.)

Królestwo Obojęd Sycylii.

Jego Wysokość panującej Xiężę Reuss-Lo-benstein-Gera, pożegnał się w d. 14. Marca z Królem i Królową, Xięciem Kalabrii, Xięciem i Xiężną Salerno, i dnia następującego wsiadł na statek parny «il Real Ferdinando» i popłynął do Messyny.

Jęd Ces. Wysokość W. Xiężna Helena Rossyjska udała się znowu niedawno w towarzystwie P. Ribeaupierre do Pompei, gdzie w obecności Jęd Cesarzowickiej Mości odkopywano starożytności. (D.A.)

Zjednoczone Niderlandy.

Na posiedzeniu drugiej Izby Stanów Jeneralnych w d. 21. Marca, na którym znajdowało się 77 Członków obecnych, przelożono nowe prawo o druku w sześciu artykułach, które ściągające się do tego prawa z roku 1815 znosi. — Izba przyjęła prawa do sądowego odgraniczenia prowincyi Lüttich (47 głosami przeciwko 38); zachodniej Flandryi (62 przeciwko 21) i Henne-gau (78 przeciwko 6) i uchwaliła, aby zdanie sprawy sekcji centralnej z projektu do adresu do Króla i wynikające z tąd rozprawy zasły w wydziale.

Przepisy powyżej namienionego nowego prawa zasadzają się na tem, co następuje: Kto przez

mowy na miejscu publicznem, lub przez przyłączenia kartek i książki drukowane stara się obywateli wzburzyć, ma być uważany za współwinnego wszelkiego przestępstwa lub zbrodni, któreby ci mogli popełnić. Jeżeli poduszczanie nie pociągnęto za sobą złych skutków, na ten czas ukarane będzie karą pieniężną 50 do 500 z.r., a przy okolicznościach zaostrzających więzieniem najwięcej 6 miesięcy. Prawo rozpoznawania i naganiania władz publicznych zostaje nie naruszone. Kto obwiniony jest o potwarz, obrazę, poduszczanie do buntu przez druk, dopiero po uprzedniej instrukcyi może być przed sądem stawiony; jeżeli w Królestwie osiadły, na ten czas sędzia wezwie go tylko na pismie, a gdy oskarżony nie stanie, tedy wyda rozkaz do stawienia go. Obwiniony dopiero po osądzeniu może być uwięziony. Prawa wyjątkowe z r. 1815 i 1818 są zniesione.

Podług urzędowych podań liczy teraz marynarka Niderlandzka 7 okrętów liniowych (532 dział), 20 fregat (848 dział) 17 korwet (448 dział), 10 brygów (166 dział), 1 packetbot (8 dział), 36 innych okrętów, 2 statki parowe (14 dział) razem 93, Z tego są czynnymi: 1 okręt liniowy, 7 fregat, 9 korwet, 6 brygów, 3 statki awizowe, 2 przewozowe, 2 parne, razem 30 okrętów, dział 720, i 4314 ludzi. Z tych znajdują się na morzu śródziemnym 12 okrętów (244 dział i 1677 ludzi), w Indyjach wschodnich 6 (184 dział, 1107 ludzi), a w Indyjach zachodnich 4 (74 dział, 445 ludzi). Rząd zamysła, do roku 1840 powiększyć marynarkę do 12 okrętów liniowych (2 o 84, 10 o 74 działach) 30 fregat (o 6 do 60, 24 o 44 działach, 36 korwet i brygów o 18 do 32 dział, 1 okręt do ćwiczeń, 8 awizowych, 3 parne, 3 przewozowe, 5 szonerów, 14 szalup kanonierskich ze sztabami zagłowemi i 14 łodzi kanonierskich z wiosłami. Oprócz tego mają być jeszcze 3 fregaty i 2 łodzie kanonierskie nadliczbowe, a tak marynarka w ogóle liczyć będzie 131 okrętów. Mają budować 40 nowych okrętów. (D. A.)

Niemcy.

Podług zapewnienia Gazet z Mnichowa (München) Król Jmć powrócić ma do stolicy przed 4. Maja. Król Jmć podczas swojego pobytu w Neapola otrzymał od Króla Obojędz Sycylii obadwa ordery domu Król. S. Januaryjusza i S. Ferdynanda.

Przed odjazdem swoim Król Jmć, wstawił się za uwięzionymi Bawarczykami, którzy starali się ująć ze służby wojskowej neapolitańskiej, i obdarzył ich pieniędzmi na podróż do ojczyzny. (D. A.)

Rossyja.

W. d. 23. Marca w Petersburga, w kaplicy przydwornej zimowego pałacu w obecności NN. Cesarza i Cesarzowej Jej Mści odprawiono żałobne nabożeństwo za Cesarza Pawła I. Na tym obrzędzie znajdowali się członkowie rady państwa, Ministrowie i Jenerałowie i Dwór.

W Niedzielę, d. 22. po mszy S. Hr. S. Prie. Par Francyi, miał zaszczyt na prywatnem posłuchaniu być przyjmowany przez Cesarza i Cesarzową.

Tegoż samego dnia przedstawiona była Cesarzowej Jej Mci Hr. St. Aldegunda.

W d. 19. Marca przybył do Petersburga król. sardyński poseł Hr. Simonetti.

Z Moskwy zjechał rzeczywisty tajny radca Hr. Rumianzów. (D. A.)

— Z Petersburga d. 8. (20.) Lutego. —

Rozkazem dziennym z d. 4. (16.) b. m. oświadczył N. Pan zupełne zadowolenia swoje dowódcemu wojskami w Dagestanie, dowódcy 1szej brygady 21 piechotnej dywizyi Jenerał Majorowi Krabbe, za roztropne postępowanie w usmierzeniu niepokojów wynikłych w Tabasaranii, i w zniewoleniu niepodległych Tabasarańców, do złożenia przysięgi na wierność i poddaństwo N. Cesarzowi; tudzież wojennem i okręgowemu naczelnikowi w Kachetyi, dowódcy niżogrodzkiego dragonńskiego pułku Jenerałowi Majorowi Rajewskiemu 3mu za szczególniejszą gorliwość, czynność i przezorność, z jakimi wykonał włożony na siebie obowiązek, odzyskania od Lezginców w Kachetii osiadłych, zagrabionych przez nich majątków i ludzi zabranych w niewolę.

— Z Kiszieniewa d. 12. Lutego. —

Temi dniami otworzone u nas zostały Najwyżej zatwierdzone dla obwođu Besarabskiego etatem z d. 29. Lutego 1828 r. następujące urzędy; sąd sumienny obwodowy; w powiatach opieki szlacheckie, magistraty miejskie, sądy ustne i sierockie i dwa ratusze w miastach nadetatowych Rejnach i Killi. (G. W.)